

Ýktisatta Türkçülük

Ýktisatta Türkçülük

(Ziya Gökalp - Türkçülüğün Esasları)

Türkler, en eski zamanlarda, göçebe hayatı yapıyorlardı. Bu zamanlarda, Türk ekonomisi çobanlılık esasına dayanıyordu. O zamanlarda, Türklerin bütün servetleri koyun, keçi, at, deve, öküz gibi hayvanlardan ve yedikleri süt, yoğurt, peynir, tereyağı, kımız gibi hayvan ürünlerinden ibarettir. Giydikleri de bu hayvanların postekileri, derileri, yünleri ve yapıları idi. Göçebe Türklerin sanayisi de, hep hayvan ürünleri üzerine çalışırdı. Develerin ayağından ayak adı verilen kımız kadehleri, öküzlerin oyluk kemiği sürahileri yapılarıydı. Hayvanın en kemiği, ne boynuzu, ne başıysağı, kısaca hiçbir şeyi atılmazdı. Her dokusundan Türkçü küçük endüstri ürünü meydana getirirdi.

Eski Türkler ticarete de yabancı değildiler. İlhanlık devirlerinde, devletin en büyük gelir kaynağı Çin'den Avrupa'ya; ipek götüren ve Avrupa'dan Çin'e kadife getiren ticaret kervanları idi. O zaman Çin, Hint, İran, Rusya ve Bizans arasındaki büyük ticaret yolları tümüyle Türklerin elinde idi. Mekan Han, İran'ın kuzeyinden Azerbaycan'dan ve Anadolu'dan İstanbul'a giden bir yeni ticaret yolu açmak istedi. Fakat, İranlılar bu girişime engel oldular. Bunun üzerine Mekan Han, ipek yolunu elde etmek için Türk, Çin ve Bizans devletleri arasında üçlü bir antlaşma yapmağa çalıştı. Ve devletini ya ortadan kaldırmağa yahut milletlerarası ticaretin transit olarak ülkesinden geçmesi için zorla razı etmeğe girişti.

Görülüyor ki, eski Türk ilhanlılarının amacı Mançurya'dan Macaristan'a kadar uzanan büyük Turan ülkesinde yalnız politik bir güvenlik sağlamaktan ibaret değildi. Asya ve Avrupa milletleri arasında, milletlerarası bir ticaret ve mal takası örgütü yapmağa da üzerlerine almışlardı.

Eski Türklerine ekonomiye verdikleri il adlarında bile görürüz: Doğu Türkistan'da Tarancılar adı verilen ve batı Türkistan'da Sartlar adını alan iki il vardı. Bu adlardan birincisi çiftçiler, ikincisi tüccarlar anlamındadır. Kankıllılar, Aşağı Tahtacılar, mandallar, Mentepeler, sürgücüler, v.d. birer sanat adını taşıyorlardı. Eski Türklerin dedeleri, demirci idi. Türk menkıbelerine göre, ilk çadırı yapan Türk Han'dır. İlk arabayı yapan Kankıllı Bey'dir. Türkler, arabalarla seyahat etmeğe ta Yskitler devrinde başlamışlardır. Eski Türkler gayet güzel elbiseler giymeyi, lezzetli yemekler yemeyi, hayatlarının ziyafetleri ve düğünleri arasında geçirmeyi severlerdi. Bunun için de, hiç boş durmazlar ekonomik etkinliklerle uğraşıyorlardı. Çok harcarlardı.

Eski Türklerin konukseverlikleri son derece iyi bulmuştuk. Dede Korkut kitabında Burla Hatun yaptığı halka açık bir ziyafetten bahsederken, bu sözleri söylüyor:

"Tepe gibi et yedirdim. Göl gibi kımız sağdırdım. Aç olanları doyurdum. Çıplak olanları giydirdim. Borçluların borcunu verdim."

Bununla beraber binlerce liraları yutan bu genel ziyafetler, Salur Kazan'ın yılda bir kere yaptığı Yağma ziyafeti'ne oranla hiç gibi kalırdı. Salur Kazan'ın ziyafetinde bütün beylerle halk tümüyle yiyip içtikten sonra, Salur Kazan epinin elinden Tutarak sayından çıkardı. Varı-yoğu en varsa yağma edilmesini davetlilerden rica ederdi. Böylece yağma uğrayan Salur Kazan, bir süre sonra, yine Oğuz ilinin en zengin beyi olurdu.

Türkler, eskiden sahip oldukları bu ekonomik imkana gelecekte de kavuşmalıydılar. Hem de kazanılacak servetler, Salur Kazan'ın zenginliği gibi genele ait olmalıydı. Türkler özgürlük ve bağımsızlığı sevdikleri için, iştirakçi (komünist) olmazlardı. Sevdiklerinden dolayı, fertçi de kalmazlar. Türk kültürüne en uygun olan sistem solidarizm yani dayanışmacılıktır. Kipisel mülkiyetin kaldırılmasına girişimleri doğru değildir. Yalnız sosyal dayanışmaya yarayan bahsi mülkiyetler varsa, bunlar mepru sayılmaz. Bu başka, sadece bahsi mülkiyet olması gerekmez. Kipisel mülkiyet gibi, toplumsal mülkiyet de olmalıdır. Toplumun bir fedakarlığına zahmeti sonucundan meydana gelen ve kiplerin hiçbir emedinden doğmayan fazla karlar topluma aittir.

Kiplerin bu karlı kendilerine mal etmeleri mepru değildir. Fazla karların plusvalue'lerin toplum adına toplanmasıyla oluşacak büyük kazançlar, toplum hesabına açılacak fabrikaların kurulacak büyük çiftliklerin sermayesi olur. Bu genel girişimler doğacak kazançlarla fakirler, öksüzler, dullar hastalar, kötürümler, körler ve sağır için genel bakım yerleri ve okullar açılır. Bahçeler, müzeler, tiyatrolar, kütüphaneler kurulur. Yıpranmış ve köylüler için sağlıklı evler yapılır. Ülke genel bir elektrik şebekesi kurulur. Kısaca her türlü düğüklüğe son vererek toplumun huzurunu sağlamak için her ne gerekiyorsa yapılır. Hatta, bu toplumsal servet miktara yükselince, halktan vergi almaya da gerek kalmaz. Hiç olmazsa vergilerin türü ve miktarı azaltılabilir.

Demek ki Türklerin toplumsal ideali bahsi mülkiyeti kaldırılmaksızın toplumsal servetleri fertlere kaptırmamak genelini çıkarına harcamak üzere korunmasına ve üretilmesine çalışmaktır.

Türklerin, bundan başka, bir de ekonomik ideali vardır ki, ülkeyi büyük sanayiye kavuşturmaktır. Bazıları: "Ülkemiz bir tarım ülkesidir. Biz daima çiftçi bir millet kalmalıyız" diyorlar ki asla doğru değildir. Gerçekten, çiftçiliği hiçbir zaman elden bırakmamız gerekir; fakat, çağdaş bir millet olmak istiyorsak, mutlaka büyük sanayiye sahip olmamız gerekir. Avrupa hareketlerinin en önemlisi ekonomik devrimdir. Ekonomik devrim, ise, ilçe ekonomisi yerine, millet ekonomisinin ve küçük zanaatlar yerine büyük sanayinin kurulmasından ibarettir. Millet ekonomisi ve büyük sanayi ise, ancak koruma yönteminin uygulanması ile olabilir. BU konuda bize yol gösterecek olan milli iktisat teorileridir. Amerika'da John Ras ve Almanya'da Friedrich List,

Ýngiltere'de Manchesterienler kurdukları ekonomi bilimin genel ve milletlerarası bir bilim olmayıp yalnız Ýngiltere'ye özgü bir milli ekonomi sisteminden ibaret olduğunu meydana koydular. Ýngiltere, büyük sanayi ülkesi olduğu ürünlerini dıþarıya göndermek ve dıþarıdan ham maddeler getirmek zorundadır. Bu nedenle Ýngiltere için yararlı olan tek yön gümrüklerin serbest olması kuralı yani açık kapı politikasıdır. Bu ilkenin Ýngiltere gibi büyük sanayie sahip olmamış milletler tarafından kabul edilmesi, sonsuzluða kadar Ýngiltere gibi sanayi ülkelerine ekonomik açıdan esir kalması sonucunu verecektir. Ýpte, bu ilk ekonomist kendi ülkeleri için birer özel "milli ekonomi" sistemi meydana getirerek, ülkelerinin büyük sanayi sahip olması için çalıştılar ve başarılı da oldular. Bugün, Amerika ile Ýngiltere ile boy ölçüpecek bir konuma yükselmişlerdir ve şimdi Ýngiltere'nin açık kapı politikasını izliyorlar. Fakat, bu devre gelebilmeleri yıllarca milli ekonominin koruma yöntemlerini uygulamak sayesinde olduğunu da pek ala biliyorlar.

Ýpte Türk ekonomistlerinin de ilk işi, önce Türkiye'nin ekonomik gerçeklerini incelemek sonra da bu objektif incelemelerden milli ekonomimiz için bilimsel ve esaslı bir program hazırlamaktır. Bu program oluşturulduktan sonra, ülkemizde büyük sanayi yaratmak için her fert bu program dairesinde çalışmalı ve ekonomi bakanlığı da bu şahsi etkinliklerin bir gelen bir düzenleyici görevi üstlenmelidir.